UDRUŽENJE DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE U FEDERACIJI BOSNI I HERCEGOVINI
UDRUGA DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE U FEDERACIJI BOSNI I HERCEGOVINI
ASSOCIATION OF INSURANCE COMPANIES IN FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
71000 SARAJEVO, Đoke Mazalića 4/III

UPUTSTVO ZA PRIMJENU ODREDBI O BONUSU/MALUSU U OSIGURANJU OD AUTOMOBILSKE ODGOVORNOSTI

I OPŠTE NAPOMENE ZA PRIMJENU BONUSA/MALUSA

1.1 Uvod

Ovo uputstvo se odnosi na primjenu odredbi Uslova osiguranja i Premijskog sistema X-AO koji su u primjeni na temelju pribavljene saglasnosti od Agencije za nadzor osiguranja Federacije BiH.

1.2 Primjena Premijskog sistema

Premija osiguranja iskazana u Premijskom sistemu X-AO zasnovana je na aktuarskom izračunu i obaveza prodavača osiguranja je da prilikom zaključivanja osiguranja u obzir uzme sve osnove za utvrđivanje visine premije naznačene u Premijskom sistemu.

Primjena svake osnove za utvrđivanje visine premije mora biti utemeljena na svojstvu rizika koji se osigurava i dokaziva. Polica mora sadržavati sve podatke koji utiču na visinu premije to jest: osnovnu premiju, sve zaračunate doplatke, odobrene popuste i primjenjeni bonus ili malus ako su ostvareni uslovi za njegovu primjenu.[1]

Svako odstupanje od dosljedne primjene odredbi Uslova osiguranja i odredbi Premijskog sistema je nedopustivo iz raloga što se:

- neutemeljenim smanjivanjem premije nanosi šteta osiguravateljima jer za preuzeti rizik ne ostvaruju adekvatnu premju osiguranja i
- nedosljednom primjenom Uslova osiguranja i Premijskog sistema proizvodi neravnopravnost i diskriminacija među osiguranicima.

1.3 Svrha primjene doplataka i popusta

U Premijskom sistemu svaka premijska stopa ili premija predstavlja osnovnu cijenu za standardni rizik koji se osigurava i predstavlja osnovnu premiju u polici osiguranja.

Kada rizik koji se osigurava odstupa od standardnog rizika, na premiju se:

- zaračunavaju određeni doplaci za povećanje rizika (npr. za taksi vozila, rent a car vozila, vozila koja služe za prevoz eksplozivnih i lako zapaljivih materija i slično) odnosno
- odobravaju određeni popusti za smanjeni rizik (npr. vozila namijenjena invalidnim licima i slično).

Dakle, doplaci i popusti u osiguranju se vežu za svojstvo rizika koji se osigurava.

U polici osiguranja može biti primjenjeno istovremeno više doplataka i popusta.

1.4 Svrha primjene bonusa/malusa

Bonus i malus predstavljaju posebnu vrstu popusta odnosno doplatka. Bonus i malus se vežu za iskustvo sa štetama kod dotičnog vlasnika vozila. Ako vlasnik ima više osiguranih vozila, iskustvo sa štetama se veže za svako vozilo odvojeno bez obzira na iskustva sa štetama kod ostalih vozila.

Pričinjenom štetom smatra se prijavljena šteta za koju je osiguravatelj utvrdio obim štete ili njegov nesporan dio, utvrdio pravni osnov zahtjeva za naknadu štete i izvršio plaćanje po istoj. Sve štete iz jednog štetnog događaja po jednom osiguranju predstavljaju jednu prijavljenu štetu odnosno jedan osigurani slučaj.

Svrha primjene bonusa jeste da se kod produženju (obnove) ugovora o osiguranju snizi premija u narednom periodu trajanja osiguranja vlasnicima vozila koji u prethodnom periodu osiguranja nisu pričinili štetu osiguranim vozilom. Isto se odnosi i na nastavak prekinutog ugovora o osiguranju, čiji prekid nije trajao duže od tri godine,

[1] *Viditi odredbe Premijskog sistema X-AO, Glava II, tačka 2. – Aneks 2*

ako u prethodnom periodu osiguranja i periodu trajanja prekida osiguranja nije pričinjena šteta osiguranim vozilom. Ovom olakšicom se vlasnici vozila stimulišu da vode računa o upotrebi osiguranog vozila.

Svrha primjene malusa jeste da se kod produženju (obnove) ugovora o osiguranju poveća premija u narednom periodu trajanja osiguranja vlasnicima vozila koji u prethodnom periodu osiguranja jesu pričinili štetu osiguranim vozilom. Isto se odnosi i na nastavak prekinutog ugovora o osiguranju, čiji prekid nije trajao duže od tri godine, ako u prethodnom periodu osiguranja i periodu trajanja prekida osiguranja jeste pričinjena šteta osiguranim vozilom. Dakle, svrha primjene malusa ima suprotno dejstvo od dejstva bonusa. Ovom „sankcijom“ se vlasnici vozila primoravaju da vode više računa o upotrebi osiguranog vozila.

Dosljednom primjenom bonusa/malusa se vrši razlikovanje osiguravateljnog statusa vlasnika vozila prema riziku koji po ovom osnovu predstavljaju. Standardni rizik po ovom osnovu predstavljaju vlasnici vozila koji osiguravaju prvo vozilo u svom vlasništvu ili vozilo kojim se povečava broj vozila dotičnog vlasnika u okviru iste premijske grupe. Razlikovanje od standardnog rizika po ovom osnovu vrši se u narednim periodima osiguranja upravo primjenom bonusa ili malusa.

U polici osiguranja može biti primjenjen samo bonus ili malus ili da nema primjenjenog bonusa/malusa.

1.5 Može li se prenositi bonus/malus s jedne osobe na drugu ?

Stečeno pravo vlasnika vozila na određeni stepen bonusa/malusa ne prenosi se na novog vlasnika vozila.

Međutim, kada vlasnik vozila vlasništvo nad vozilom prenese na člana uže porodice, novi vlasnik vozila ima pravo na stečeni stepen bonusa/malusa za to vozilo. Ovo pravo se ostvaruje ako je prenos vlasništva izvršen darodavnim ugovorom ili drugim pravnim aktom u skladu sa zakonom čija kopija je ovjerena kod notara, suda ili ovlaštenog državnog organa.

Članovima uže porodice u smislu Uslova osiguranja smatraju se: supružnici, djeca i roditelji.

Pored naprijed navedenog, stečeni stepen bonusa/malusa se može prenijeti i u slučajevima kada je vlasnik vozilo stekao po osnovu ugovora o lizingu ako je ostvario uslovljeno vlasništvo i valjani posjed vozila.

Isto tako, stečeni stepen bonusa/malusa se može prenijeti i u slučajevima kada je vlasnik vozilo unio u imovinu registrovanog obrta koji glasi na njegovo ime i obratno, ako je vozilo iz imovine vlastitog obrta zbog zatvaranje obrta prenio na svoje ime. Ovo pravo se može koristiti samo pod uslovom da se promjena vlasništva nad vozilom dokaže valjanim dokumentom kao što su: ugovor o prenosu vlasništva, rješenjem o registraciji obrta ili zatvaranju obrta i slično.

1.6 Od čega polazi primjena bonusa/malusa ?

Dosljedna primjena odredbi o bonusu/malusu polazi od već stečenog stepena bonusa/malusa u policama osiguranja koje se obnavljaju ili su bile prekinute u skladu sa Uslovima osiguranja AO, a čiji prekid nije trajao duže od tri godine.

1.7 Promjena osiguravatelja

1.7.1 *Promjena osiguravatelja izvan Federacije BiH*

Vlasniku vozila koji u prethodnom periodu imao osiguranje vozila kod drugog osiguravatelja izvan Federacije BiH priznaje se stečeni stepen bonusa/malusa na osnovu potvrde predhodnog osiguravatelja o stečenom premijskom stepenu i o štetama u MRP.

1.7.2 *Promjena osiguravatelja unutar Federacije BiH*

Vlasniku vozila koji je u prethodnom periodu imao osiguranje vozila kod drugog osiguravatelja unutar Federacije BiH priznaje se stečeni stepen bonusa/malusa na osnovu originalnog prvog lista police osiguranja od automobilske odgovornosti koju kod sebe drži ugovarač-osiguranik ili potvrde prethodnog osiguravatelja i obavezne provjere podataka Liste štetnika.

1.8 Gdje i kada se ne primjenjuje bonus i malus ?

Odredbe o bonusu/malusu ne primjenjuju se na:

- Premijsku grupu 8. Osiguranja od automobilske odgovornosti vlasnika vozila inozemne registracije,
- Premijsku grupu 9. Osiguranja od automobilske odgovornosti automehaničarskih i autoremontnih radionica i radionica za pranje i podmazivanje vozila, te na
- Glavu XI - POSEBNI OBLICI OSIGURANJA.[2]

Odredbe o bonusu se ne primjenjuju ni na kratkoročna osiguranja. Međutim, u narednom periodu osiguranja se primjenjuju odredbe o malusu, ako je u toku trajanja kratkoročnog osiguranja vozilom pričinjena šteta.

Izuzetno od prednjeg, ako se ispostavlja kratkoročna polica osiguranja vozila sa pravom na obračun premije po metodi pro rata (na primjer: kod usklađivanja trajanja osiguranja sa danom registracije istog vozila ili zamjenskog vozila i slično) može se prenijeti stečeni stepen bonusa ako je bar jedna prethodna polica imala godišnje trajanje osiguranja tog vozila ili vozila koje se zamjenjuje.

Osiguravač gubi pravo na zaračunavanje premije višeg premijskog stepena (malusa), ako to pravo nije iskoristio u toku od tri godine nakon prijave štete na osnovu kojeg je to pravo stekao.

1.9 Provjeravanje podataka o štetnicima iz vlastite baze podataka društva i Liste štetnika

Lista štetnika je zvanična evidencija o štetnicima AO svih društava za osiguranje i vodi se pri Udruženju društava za osiguranje u Federaciji BiH.

Provjera da li je vlasnik u prethodnom periodu pričinio štetu osiguranim vozilom provjerava se za mjerodavno razdoblje posmatranja (MRP) kako je to navedeno u ovom Uputstvu zavisno od situacije kod zaključivanja police osiguranja.

Prednja provjera se vrši prvo u vlastitoj bazi podataka, a nakon toga u Listi štetnika.

Izvještaj o izvršenoj pretrazi podataka se printa i prilaže uz kopiju police osiguranja. Printa se izvještaj po kome je utvrđeno da postoji šteta, odnosno oba izvještaja ako ne postoji šteta.

II PRIMJENA BONUSA/MALUSA OVISNO O ŠTETNOM DOGAĐAJU

Kod primjene bonusa/malusa ovisno o štetnom događaju stepen bonusa/malusa se utvrđuje za svako vozilo odvojeno bez obzira na iskustvo sa štetama za druga vozila istog vlasnika. Dakle, u svakom slučaju se posmatra vlasnik vozila i vozilo za koje je se zaključuje polica osiguranja.

2.1 Prvo osiguranje vozila

Kada vlasnik vozila zaključuje osiguranje za vozilo prvi put, zaračunava se premiju osnovnog 10. (desetog) stepena bez uticaja bonusa i bez uticaja malusa.[3] U ovom slučaju vlasnik vozila zapravo plaća osnovnu premiju iz premijske grupe i premijskog razreda kojem konkretno vozilo prema svojoj namjeni i karakteristikama pripada.

Prvim osiguranjem vozila smatra se:

- Osiguranje prvog vozila konkretnog vlasnika i
- Osiguranje svakog novonabavljenog vozila (novog ili rabljenog) kojim se povečava broj vozila iste premijske grupe kod konkretnog vlasnika vozila.

Dakle, prvo osiguranje vozila je ono osiguranje za koje vlasnik vozila u prošlom vremenu nije imao zaključen ugovor o osiguranju, pa prema tome nema ni iskustvo sa štetama za to vozilo.

[2] *Viditi odredbe Premijskog sistema X-AO, Glava III, tačka 1., stav (1) – Aneks 2*
[3] *Viditi odredbe Uslova osiguranja član 8. stav 3) i odredbe Premijskog sistema Glava IV, tačka 1. stav (3) – Aneks 2*

Ilustracija 1.

Prethodni period osiguranja preko -3	*Prethodni trogodišnji period osiguranja*			*Novi period osiguranja (NPO)*
	NPO-3	*NPO-2*	*NPO-1*	
Nema osiguranja	*Nema osiguranja*	*Nema osiguranja*	*Nema osiguranja*	➢ *Prvo osiguranje*

Veoma je bitno da prodavač osiguranja ispravno postupi kod prvog osiguranja vozila, jer se greške multipliciraju u dužem periodu osiguranja. Da bi vlasnik vozila dostigao najniži 1. (prvi) stepen bonusa potrebno je da prođe period od 10 godina. Zato je nedopustivo taj bonus davati od samog početka jer se time čini velika šteta osiguravatelju i osiguranici dovode u neravnopravan položaj.

2.2 Produženje osiguranja vozila

Vlasniku vozila koji je imao zaključen ugovor o osiguranju od automobilske odgovornosti u trajanju od najmanje godinu dana, prilikom produženja trajanja osiguranja, visina premije utvrđuje se zavisno od toga da li je u proteklom razdoblju posmatranja imao pričinjenu štetu ili više pričinjenih šteta odnosno osiguranih slučajeva. Osiguranim slučajem podrazumijeva se jedan štetni događaj, bez obzira na broj odštetnih zahtjeva po tom štetnom gogađaju.

Da li je osiguranim vozilom bila pričinjena šteta u mjerodavnom razdoblju posmatranja (MRP) provjera se vrši u vlastitoj bazi podataka i centralizovanoj evidenciji „Lista štetnika" koja se za sva društva za osiguranje koja posluju na području Federacije BiH vodi pri Udruženju društava za osiguranje u FBiH i dostupna je registrovanim korisnicima na web stranici „stete.ba".

Kod produženja osiguranja mjerodavno razdoblje posmatranja (MRP) je prethodna kalendarska godina, a primjenjuje se na osiguranja koja počinju od 01.04. tekuće kalendarske godine do 31.03. slijedeće kalendarske godine.

Ilustracija 2.

Prethodni period osiguranja preko -3	*Prethodni trogodišnji period osiguranja*			*Novi period osguranja (NPO)*
	NPO-3	*NPO-2*	*NPO-1*	
Ne posmatra se	*Ne posmatra se*	*Ne posmatra se*	➢ ***ima/nema šteta***	➢ *Produženje osiguranja*

Iz prednje ilustracije proizlazi da je za ostvarivanje prava na bonus ili obaveze za malus kod produženja osiguranja potreban KONTINUITET trajanja osiguranja. Ako tog kontinuiteta nema, bonus/malus se ostvaruju po odredbama koje važe za nastavak prekinutog trajanja osiguranja. *(Vidiiti tačku: 2.4 Produženje prekinutog osiguranja.)*

2.2.1 Produženje osiguranja vozila bez pričinjenih šteta u prethodnom periodu osiguranja

Vlasnik vozila prilikom kontinuiranog produženja ugovora o osiguranju ima pravo na jedan stepen niže od stepena bonusa/malusa iz prethodne police sve do najnižeg 1. (prvog) stepena. Uslovi za korištenje ovog prava su:

- da je vozilo bilo osigurano najmanje godinu dana i
- da u razdoblju posmatranja nije bilo pričinjenih šteta.

Međutim, kod kontinuiranog produženja osiguranja, ako je vozilo iz razloga usklađivanja osiguranja sa datumom registracije vozila i sličnog razloga bilo osigurano manje od godinu dana sa priznatim stepenom bonusa/malusa i ako u razdoblju posmatranja nije bilo pričinjenih šteta, vlasniku vozila se za slijedeću godinu osiguranja zadržava isti stepen bonusa/malusa iz prethodne police.

2.2.2 Produženje osiguranja vozila sa pričinjenim štetama u prethodnom periodu osiguranja

Kod kontinuiranog produženja osiguranja, ako je u razdoblju posmatranja, bez obzira na trajanje osiguranja, bilo pričinjenih šteta, vlasniku vozila se za slijedeću godinu osiguranja za svaki osigurani slučaj (štetni događaj) stepen bonusa/malusa iz prethodne police pomiče za tri stepena više, a najviše do 18. (osamnaestog) stepena.

2.3 Osiguranje zamjenskog vozila

U slučaju kada vlasnik otuđi (pokloni, proda) osigurano vozilo, stečeni stepen bonusa/malusa se ne prenosi na novog vlasnika vozila.

Ako vlasnik vozila nakon uništenja, otuđenja, dotrajalosti osiguranog vozila i sličnih razloga, osigura drugo vozilo kao zamjenu za ranije osigurano vozilo, uzima se u obzir stečeni stepen bonusa/malusa kod osiguranja ovog drugog vozila, ako je to vozilo iz iste premijske grupe. Stečeni stepen bonusa po ovom osnovu jedan vlasnik može koristiti najviše dva puta u toku jedne kalendarske godine po jednom vozilu.

Dokazivanje izvršene zamjene osiguranog vozila vrši se prekidom trajanja police osiguranja, kupoprodajnim ugovorom i promjenom vlasništva pod uslovom da je prevod izvršen u Vlasničkoj knjizi vozila ili Potvrde MUP-a o izvršenoj odjavi vozila.

Ilustracija 3.

Prethodni period osiguranja preko -3	*Prethodni trogodišnji period osiguranja*			*Novi period osguranja (NPO)*
	NPO-3	*NPO-2*	*NPO-1*	
Ne posmatra se	*Ne posmatra se*	*Ne posmatra se*	➢ ***ima/nema šteta***	➢ *Produženje osiguranja*

Iz prednje ilustracije proizlazi da je za ostvarivanje prava na bonus ili obaveze za malus kod osiguranja zamjenskog vozila potreban KONTINUITET trajanja osiguranja. Ako tog kontinuiteta nema, bonus/malus se ostvaruju po odredbama koje važe za nastavak prekinutog trajanja osiguranja. *(Vidiiti tačku 2.4 Produženje prekinutog osiguranja)*

2.3.1 Osiguranje zamjenskog vozila bez pričinjenih šteta u prethodnom periodu osiguranja

Vlasnik koji je zamijenio vozilo nakon isteka ugovorenog godišnjeg trajanja osiguranja za vozilo koje je promijenio ima pravo na jedan stepen niže od stepena bonusa/malusa iz prethodne police.

Vlasnik koji je zamijenio vozilo prije isteka ugovorenog godišnjeg trajanja osiguranja za vozilo koje je promijenio ima pravo na isti stepen bonusa/malusa iz prethodne police.

Uslovi za korištenje ovog prava su:
- da se radi o vozilu iz iste premijske grupe,
- da u razdoblju posmatranja nije bila pričinjena šteta, i
- da su ispunjeni uslovi iz tačke 2.3. stav 3. Uputstva.

2.3.2 Osiguranje zamjenskog vozila sa pričinjenim štetama u prethodnom periodu osiguranja

Kod osiguranja zamjenskog vozila, ako je u razdoblju posmatranja, bez obzira na trajanje osiguranja, bilo pričinjenih šteta, vlasniku vozila se za slijedeću godinu osiguranja za svaki osigurani slučaj (štetni događaj) na stepen bonusa/malusa iz prethodne police pomiče za tri stepena više, a najviše do 18. (osamnaestog) stepena.

*2.3.**3.** Osiguranje zamjenskog vozila sa naknadno izvršenom zamjenom vozila*

Vlasnik vozila koji uz postojeće osigurano vozilo (ranije osigurano vozilo) nabavi novo vozilo koje i osigura prvi put bez primjene stepena bonusa/malusa, sa osnovnim 10. premijskim stepenom (100% premije), kod obnove osiguranja novog vozila, nakon prve godine osiguranja, može prenijeti stečeni stepen bonusa/malusa sa ranije osiguranog vozila ukoliko je u periodu trajanja prve godine osiguranja novog vozila otuđio ranije osigurano vozilo sa kojeg prenosi stečeni stepen bonusa/malusa.

2.4 Nastavak prekinutog osiguranja vozila

2.4.1 *Kada je prekid osiguranja trajao duže od tri godine*

U slučaju kada se nastavlja prekinuto osiguranje, čiji prekid je trajao duže od tri godine, vlasnik vozila plaća premiju osnovnog 10. (desetog) stepena bez uticaja bonusa ili malusa kao da zaključuje prvo osiguranje vozila.

2.4.2 *Kada je prekid osiguranja trajao kraće od tri godine*

Međutim, u slučaju da se produžava prekinuto osiguranje, čiji prekid nije trajao duže od tri godine osiguranje se zaključuje uz primjenu odredbi o bonusu/malusu.

Ilustracija 4.

Prethodni period osiguranja preko -3	*Prethodni trogodišnji period osiguranja*			*Novi period osguranja (NPO)*
	NPO-3	*NPO-2*	*NPO-1*	
Ne posmatra se	➢ *Ima osiguranje*	➢ *Ima osiguranje*	- ***Nema osiguranje***	➢ *Produženje osiguranja*

2.4.1 Produženje prekinutog osiguranja vozila bez pričinjenih šteta u prethodnom periodu osiguranja

Ako je do prekida osiguranja došlo prije isteka ugovorenog godišnjeg trajanja osiguranja, vlasnik vozila nakon prekida ima pravo na isti stepen bonusa/malusa iz zadnje prethodne police

Ako je do prekida osiguranja došlo nakon isteka ugovorenog godišnjeg trajanja osiguranja, vlasnik vozila nakon prekida ima pravo na jedan stepen niže od stepena bonusa/malusa iz zadnje prethodne police.

Uslovi za korištenje ovog prava su:
- da se radi o istom vozilu ili vozilu koje je promijenio unutar iste premijske grupe,
- da prekid osiguranja nije trajao duže od tri godine i
- da u posljednjem razdoblju posmatranja kao i unutar prekida osiguranja nije bila pričinjena šteta.

2.4.2 Produženje prekinutog osiguranja vozila sa pričinjenim štetama u prethodnom periodu osiguranja

Kod produženja prekinutog osiguranja, čiji prekid nije trajao duže od tri godine, ako je u razdoblju posmatranja, bez obzira na trajanje osiguranja, bilo pričinjenih šteta, vlasniku vozila se za slijedeću godinu osiguranja za svaki osigurani slučaj (štetni događaj) na stepen bonusa/malusa iz prethodne police pomiče za tri stepena više, a najviše do 18. (osamnaestog) stepena.

III OSTALE ODREDBE

3.1 Ostvarivanje bonusa/malusa po osnovu tehničkog rezultata

Za vlasnike vozila koji ispunjavaju potrebne uslove i pismeno zahtijevaju da im se bonus/malus utvrđuje na osnovu ostvarenog tehničkog rezultata ostvarenog u prethodne tri godine osiguranja primjenjuju se odredbe Glave IV Premijskog sistema AO i maksimalni stepen bonusa ne može iznositi više od 20% odnosno 25% ukoliko u poslednje tri godine nisu imali šteta.

3.2 Utvrđivanje stečenog stepena bonusa/malusa kod javnih nabavki osiguranja

Osiguravatelji koji učestvuju na tenderima za javne nabavke usluga osiguranja koji ne sadrže potrebne podatke koji im trebaju:
- za pravilnu primjenu Uslova osiguranja i Premijskih sistema i/ili
- sadrže zahtjeve koji nisu osiguravateljne prirode ili nisu u skladu sa praksom osiguranja,

dužni su Ugovornom organu podnijeti pismeni prigovor i zahtijevati da se tenderska dokumentacija dopuni potrebnim podacima.

Ugovorni organ je dužan na pismeni prigovor i zahtjev ponuđača dostaviti tražene podatke i dostaviti ih svim ostalim ponuđačima koji učestvuju u postupku javne nabavke usluga osiguranja i otkloniti nedostatke iz tenderske dokumentacije.

Osiguravatelj koji učestvuje na tenderima za javne nabavke usluga osiguranja koji su i pored uloženog prigovora Ugovornom organu provedeni sa nedostacima dužan je o tome obavijestiti Agenciju za nadzor osiguranja FBiH i navesti sve učesnike u tom javnom nadmetanju.

Broj: 39/15

Sarajevo, 15.07.2015. godine

Predsjednik
Skupštine udruženja
s.r.
Zlatan Filipović, dipl.jur.

Aneks 1

IZVOD IZ USLOVA OSIGURANJA OD AUTOMOBILSKE ODGOVORNOSTI

&&&&&

BONUS I MALUS

Član 8.

(1) Osiguraniku koji ima zaključen ugovor o osiguranju od automobilske odgovornosti u trajanju od najmanje godinu dana do uključivo 10 (deset) vozila, visina premije utvrđuje se prema osnovnom premijskom sistemu X-AO odnosno premijskim stepenima, zavisno od toga da li je u proteklom razdoblju posmatranja imao prijavljene štete.

Pod prijavljenom štetom smatra se šteta po kojoj je izvršena isplata ili je utvrđena obaveza osiguravača. Razdoblje posmatranja je prethodna kalendarska godina, a primjenjuje se na osiguranja koja počinju od 01.04. tekuće kalendarske godine do 31.03. slijedeće kalendarske godine.

Kada osiguranik zaključi osiguranje za vozilo prvi put, plaća premiju osnovnog 10. (desetog) stepena.

Ako je vozilo bilo osigurano najmanje godinu dana i ako u razdoblju posmatranja nije bilo prijavljenih šteta, osiguraniku se za slijedeću godinu odobrava jedan premijski stepen niže do najniže 1. (prvog) stepena.

Za svaku prijavljenu štetu u razdoblju posmatranja bez obzira na trajanje osiguranja, osiguranik se pomiče za slijedeću godinu osiguranja za tri premijska stepena više, a najviše do 18. (osamnaestog) stepena.

Premijski stepeni u postotku od osnovnog premijskog stepena 10 (100%) su slijedeći:

Stepeni	*BONUS*
1	50%
2	45%
3	40%
4	35%
5	30%
6	25%
7	20%
8	15%
9	10%
10	0%

Stepeni	*MALUS*
11	15%
12	30%
13	50%
14	70%
15	90%
16	110%
17	130%
18	150%
-	-
-	-

(2) Osiguraniku koji ima 11 (jedanaest) i više vozila, kod kojega je odnos isplaćenih šteta prema naplaćenoj tehničkoj premiji u protekle tri kalendarske godine iznosio manje od 80%, računa se BONUS na premiju osiguranja za slijedeću godinu u postotku koji je jednak 1/4 (četvrtini) razlike između 80% i postotka ostvarenog odnosa.

Ugovaraču osiguranja koji u protekle tri kalendarske godine nije imao isplaćene štete priznaje se BONUS na premiju osiguranja za slijedeću godinu u visini od 25% (posto).

Osiguraniku koji ima 11 (jedanaest) i više vozila kod kojega je odnos isplaćenih šteta prema naplaćenoj tehničkoj premiji u protekle tri kalendarske godine iznosio više od 110%, računa se MALUS na premiju osiguranja za slijedeću godinu osiguranja u postotku koji je jednak 1/4 (četvrtini) razlike između osiguranja za slijedeću godinu osiguranja u postotku koji je jednak 1/4 (četvrtini) razlike između postotka ostvarenog odnosa i 110% (posto), s tim da ovaj doplatak može iznositi najviše 50% (posto).

OSTALE ODREDBE O BONUSU I MALUSU

Član 9.

(1) Pravo na određeni premijski stepen (BONUS ili MALUS), vezano je za vlasnika odnosno korisnika vozila i ne prenosi se na novog vlasnika.

Iznimno kod prenosa prava vlasništva vozila na nasljednike i kod prenosa prava vlasništva darodavnim ugovorom između članova uže porodice ovjerenog kod nadležnog poreznog organa, prava i obaveze iz odredaba o premijskim stepenima (BONUS i MALUS) prenose se na nasljednika odnosno daroprimaoca.

U smislu ovih uslova, članovima uže porodice smatraju se supružnici, djeca i roditelji.

(2) Osiguravač priznaje osiguraniku određeni premijski stepen na osnovu vlastite evidencije, jedinstvene knjige štetnika Biro-a osiguranja Bosne i Hercegovine, prethodne police ili na osnovu potvrde prethodnog osiguravača.

(3) Ako je osiguranik zaključio ugovor s trajanjem kraćim od godinu dana, taj ugovor ne može u slijedećoj godini osiguranja biti osnov za smanjenje premijskog stepena, bez obzira na to što nije bilo prijavljene štete, ali u slučaju da je šteta prijavljena, ovaj ugovor uzima se kao osnov za povećanje premijskog stepena.

(4) Smatra se da šteta nije prijavljena, ako je do dana zaključenja ugovora za slijedeće razdoblje u potpunosti regresirana.

(5) Ako je osiguranje bilo prekinuto prije isteka godine osiguranja, osiguranik nakon prekida ima pravo na isti premijski stepen za isto vozilo ili za vozilo koje je promijenio unutar iste tarifne grupe, ako prekid nije trajao duže od tri godine uz uslov da u posljednjem razdoblju posmatranja kao i unutar prekida osiguranja nije bila prijavljena šteta u smislu člana 8. ovih uslova.

Ako je do prekida osiguranja došlo nakon isteka razdoblja posmatranja u kojem nije prijavljena šteta, a šteta nije prijavljena niti unutar razdoblja prekida osiguranja, osiguranik ima nakon prekida pravo na jedan premijski stepen niže za isto vozilo koje je promijenio unutar iste tarifne grupe, ako prekid nije trajao duže od tri godine.

U slučaju prekida osiguranja, te ponovnog zaključivanja ugovora o osiguranju, ugovaraču osiguranja s 11 (jedanaest) i više osiguranih vozila premijski se stepen određuje na osnovu rezultata posljednje tri godine osiguranja, s tim da se ako je prekid trajao duže od dvije godine obračunava osnovna premija.

(6) Kod osiguranika do uključivo 10 (deset) vozila, premijski stepen se utvrđuje za svako vozilo posebno.

(7) Osiguraniku s 11 (jedanaest) i više osiguranih vozila premija osiguranja se utvrđuje zavisno od artimetičke sredine odnosa isplaćenih šteta i naplaćene tehničke premije u protekle tri kalendarske godine. Ako osiguravač ne raspolaže podacima za posljednje tri godine, koriste se podaci za dvije odnosno jednu godinu.

(8) Osiguravač gubi pravo na zaračunavanje premije višeg premijskog stepena, ako to pravo nije iskoristio u toku od tri godine nakon prijave štete na osnovu kojeg je to pravo stekao.

&&&&&

&&&&&

III UTVRĐIVANJE PREMIJE OVISNO O ŠTETNOM DOGAĐAJU

1. Odredbe o premijskim stepenima

(1) Odredbe ove glave odnose se na osiguranja od automobilske odgovornosti vlasnika vozila iz glave X, osim na osiguranja od automobilske odgovornosti vlasnika vozila inozemne registracije po premijskoj grupi 8, na osiguranja od automobilske odgovornosti automehaničarskih i autoremontnih radionica i radionica za pranje i podmazivanje vozila po premijskoj grupi 9, kao i na posebne oblike osiguranja.

(2) Osiguranje od automobilske odgovornosti vlasnika vozila, prema odredbama ove glave, odnosi se na osiguranike koji sklapaju osiguranje za najviše 10 vozila.

(3) Kada osiguranik prvi put sklopi osiguranje za neko vozilo tada plaća premiju osnovnog stepena -- 10. stepena. Premije za 10. stepen navedene su u tablicama premija određenih premijskih grupa, kao osnovne premije.

(4) Osiguranik prelazi u novi premijski stepen u ovisnosti o tome da li je u mjerodavnom razdoblju promatranja (u daljem tekstu MRP) imao prijavljene štete.

(5) MRP u smislu ovog Premijskog sistema je predhodna kalendarska godina, a primjenjuje se na osiguranja koja počinju od 01.04. tekuće kalendarske godine do 31.03. slijedeće kalendarske godine.

(6) Prijavljena šteta u smislu ovog Premijskog sistema je šteta za koju je osiguravač isplatio odštetu ili je u postupku likvidacije. Sve štete iz jednog štetnog događaja po jednom osiguranju predstavljaju jednu prijavljenu štetu.

(7) Ako je vozilo bez prekida osigurano najmanje godinu dana, i ako u MRP nije bila prijavljena šteta, osiguraniku se za slijedeću godinu osiguranja odobrava jedan premijski stepen niže. Najpovoljniji premijski stepen je 1.

(8) Za svaku štetu prijavljenu u MRP osiguranik se za slijedeću godinu osiguranja pomiče za tri premijska stepena više. Najnepovoljniji premijski stepen je 18.

(9) Bonus -- Malus računa se u postotcima od premije osnovnog stepena. Premijski stepen i premija u postotcima od premije osnovnog stepena 10 (100% premije u tablicama premijskih grupa) su sljedeći:

STEPENI BONUSA		STEPENI MALUSA	
stepen	% od premije osnovnog stepena	stepen	% na premije osnovnog stepena
1.	50	11.	15
2.	45	12.	30
3.	40	13.	50
4.	35	14.	70
5.	30	15.	90
6.	25	16.	110
7.	20	17.	130
8.	15	18.	150
9.	10		
10.	0		

(10) Ako je osiguranik sklopio osiguranje s trajanjem kraćim od godinu dana ovo se osiguranje ne uzima u slijedećoj godini osiguranja kao temelj za smanjenje premijskog stepena bez obzira na to što u MRP nije imao prijavljene štete, dok se u slučaju prijavljene štete uzima kao temelj za povećanje premijskog stepena.

(11) Smatra se da šteta nije prijavljena ako je do dana sklapanja novog osiguranja (produženja osiguranja) u potpunosti regresirana.

(12) Osiguravač gubi pravo na zaračunavanje premije višeg premijskog stepena ako to pravo nije iskoristio u roku od tri godine nakon prijave štete na temelju koje je to pravo stekao.

(13) Pri Birou osiguranja formira se Knjiga štetnika za sva društva, članove Biroa osiguranja.
Društva za osiguranja, članovi Biroa su dužni dostaviti podatke na disketi po obrascu za Knjigu štetnika, do 31. januara za prošlu godinu.

Biro osiguranja Bosne i Hercegovine će na osnovu dostavljenih podataka, formirati jedinstvenu Knjigu štetnika i dostaviti društvima za osiguranje - članovima Biroa osiguranja do 01. marta tekuće godine.

2. Prekid osiguranja

(1) Pod prekidom osiguranja u smislu ovog Premijskog sistema smatra se:
a) istek ugovora o osiguranju bez produžetka ugovora;
b) otkaz ugovora o osiguranju;
c) istek razdoblja osiguranja za koje je plaćena premija u smislu Uslova za osiguranje od automobilske odgovornosti što rezultira prekidom osiguravajuće zaštite;
d) uništenje osiguranog vozila, i sl.
Pod prekidom osiguranja ne smatra se:
a) razdoblje u kome je vozilo bilo mobilizirano ili rekvirirano,
b) razdoblje u kome vozilo nije bilo osigurano, ni korišteno zbog ratnih dejstava, tj. u periodu od 20.06.1992. godine do 28.12.1995. godine.

(2) Ako je do prekida osiguranja došlo prije isteka godine osiguranja, a u MRP nije bilo prijavljenih šteta, te šteta nije prijavljena ni u drugim MRP unutar prekida osiguranja, osiguranik prilikom obnove ugovora o osiguranju ima pravo na isti premijski stepen za isto vozilo ili za vozilo koje je promijenio unutar iste premijske grupe, ako prekid nije trajao duže od tri godine. Ako je do prekida osiguranja došlo po isteku godine osiguranja, a u MRP nije bila prijavljena šteta, te šteta nije prijavljena ni u drugom MRP unutar prekida osiguranja, osiguranik prilikom obnove ugovora o osiguranju ima pravo na jedan premijski stepen niže za isto vozilo ili za vozilo koje je promjenio unutar iste premijske grupe, ako prekid nije trajao duže od tri godine. U svim ostalim slučajevima nakon prekida osiguranja premija se obračunava u smislu odgovarajućih odredaba tačke 1. kao da prekida nije bilo.

3. Promjena vozila

U slučaju otuđenja osiguranog vozila, premijski stepen se ne prenosi na novog vlasnika vozila. Ako osiguranik nakon uništenja, prodaje i sl., ranije osiguranog vozila, osigura drugo vozilo, uzima se u obzir premijski stepen u smislu tačke 2. stav (2) ove glave i kod osiguranja ovog drugog vozila, ako je to vozilo iz iste premijske grupe.
Određeni premijski stepen (Bonus) po ovom osnovu jedan osiguranik može koristiti najviše dva puta u toku jedne kalendarske godine.
Postotak premijskog stepena obračunava se od premije osnovnog stepena za to vozilo.

4. Promjena osiguravača

Osiguraniku se priznaje premijski stepen na osnovu police osiguranja ili potvrde predhodnog osiguravača o premijskom stepenu te jedinstvene knjige štetnika u odgovarajućem MRP ili proteklim godinama osiguranja.

IV UTVRĐIVANJE PREMIJE OVISNO O ODNOSU ISPLAĆENIH ŠTETA I NAPLAĆENE TEHNIČKE PREMIJE

(1) Ugovaračima svih osiguranja od automobilske odgovornosti koji imaju više od 10 vozila, osim za vozila inozemne registracije po premijskoj grupi 8, te za osiguranja automobilske odgovornosti automehaničarskih i autoremontnih radionica i radionica za pranje i podmazivanje vozila, premija osiguranja se utvrđuje ovisno o artimetičkoj sredini odnosa isplaćenih šteta i naplaćene tehničke premije u protekle tri kalendarske godine.
Ovaj odnos računa se za svaku godinu pojedinačno, zbroji i podjeli s brojem godina za koje se utvrđuje tehnički rezultat (tri). Bonus odnosno malus obračunava se za sva vozila kojima osiguranje počinje od 01.04. tekuće godine do 31.03. slijedeće godine.

(2) Ugovaraču osiguranja iz stava (1), kod kojeg je odnos isplaćenih šteta prema naplaćenoj tehničkoj premiji u protekle tri kalendarske godine iznosio manje od 80%, računa se bonus na premiju osiguranja za slijedeću godinu osiguranja u postotku koji je jednak četvrtini razlike između 80% i postotka ostvarenog odnosa.
Ugovaraču osiguranja koji u protekle tri kalendarske godine nije imao isplaćenih šteta, priznaje se bonus na premiju osiguranja za slijedeću godinu osiguranja u visini od 25%.

(3) Ugovaraču osiguranja iz stava (1), kod kojeg je odnos isplaćenih šteta prema naplaćenoj tehničkoj premiji u protekle tri kalendarske godine iznosio više od 110%, računa se malus na premiju osiguranja za slijedeću godinu osiguranja u postotku koji je jednak četvrtini razlike između postotka ostvarenog odnosa i 110%, s tim da ovaj doplatak može iznositi najviše 50%.

(4) Bonus, odnosno malus po ovim osnovama obračunava se i na vozila koja osiguranik nabavi u razdoblju od 01.04. tekuće godine do 31.03. slijedeće godine.

(5) U slučaju prekida osiguranja te ponovnog sklapanja ugovora o osiguranju, ugovaraču osiguranja s više od 10 vozila obračunava se bonus, odnosno malus u smislu ovih odredaba na temelju rezultata posljednje tri kalendarske godine trajanja osiguranja. Ako je prekid trajao duže od dvije godine obračunava se osnovna premija.

(6) Kad osiguravač ne raspolaže s podacima o štetama i premijama za najmanje tri predhodne kalendarske godine, jer ugovarač osiguranja predhodno nije bio osiguran u dovoljno dugom razdoblju, tada za utvrđivanje bonusa i malusa koristi raspoložive podatke za dvije, odnosno jednu kalendarsku godinu. U tom slučaju ne vrijedi druga alineja stava (2) ove glave.

(7) Odredbe iz glave III. koje se odnose na utvrđivanje premije ovisno o štetnom događaju ne primjenjuju se na ugovarače s više od 10 vozila, osim odredbe o promjeni osiguravača u tački 4. iste glave.

(8) Iznos isplaćenih šteta koji se stavlja u odnos prema naplaćenoj tehničkoj premiji, potrebno je prije izračunavanja ovog odnosa, umanjiti za iznos naplaćenih regresa po bilo kojoj osnovi.

(9) Odredbe iz ove glave o utvrđivanju premije ovisno o tehničkom rezultatu primjenjuje se samo na ugovarače osiguranja koji su 31.12. protekle kalendarske godine imali osigurano više od 10 vozila. U svim ostalim slučajevima primjenjuju se odredbe iz glave III.

V UTICAJ PROMJENE BROJA VOZILA NA UTVRĐIVANJE PREMIJE

(1) Osiguranicima kojima je premija obračunavana prema tehničkiom rezultatu, a prelaze na utvrđivanje premije ovisno o štetnom događaju, dodjeljuje se premijski stepen koji ima najbliži povoljni postotak u odnosu na postotak utvrđen po tehničkom rezultatu. Dodijeljeni premijski stepen vrijedi za sva vozila jednog osiguranika, kao temelj za utvrđivanje premije ovisno o prijavljenim štetama u posljednjem MRP za svako pojedino vozilo.

(2) Osiguranicima kojima je premija obračunavana ovisno o štetnom događaju, a prelaze na utvrđivanje premije po tehničkom rezultatu premija se utvrđuje s pripadajućim bonusom ili malusom u skladu s glavom IV.

&&&&&